

А К Т
лісопатологічного обстеження лісових насаджень
на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів
по Радомишльському надлісництву філії "Столичний лісовий офіс"
ДП "Ліси України"

25 вересня 2025 року

м. Радомишль Житомирської області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, інженером ОЗЛ I категорії філії "Столичний лісовий офіс" ДП «Ліси України» Сергієм ПРИХОДЬКОМ та лісничими Радомишльського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», а саме: лісничим Любовицького лісництва Сергієм МОЙСЕЄНКОМ, лісничим Іршанського лісництва Володимиром БИЧАСВИМ, лісничим Радомишльського (Поташнянського) лісництва Олексієм ДУХНИЧЕМ, лісничим Малинського лісництва Василем МАЄВСЬКИМ, лісничим Білківського лісництва Олександром ЛІСОВСЬКИМ, лісничим Українківського лісництва Андрієм ОЛЕКСІЙЧУКОМ (на підставі листа філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України") від 17 вересня 2025 року за № 19752/40.1.9 - 2025), в період з 23.09.2025 по 25.09.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні Радомишльського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ЛП "Ліси України".
 Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2018 року ДП "Малинське ЛГ" та ДП "Радомишльське ЛМГ" представлено для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та ступінь пошкодження насаджень:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Любовицьке	21	28	22,0		22,0	4Д31ОС1ЯЗ 4ГЗ+БП +ЯЛЕ+КЛГ+ ВЛЧ	81	0,7	1	25	28	260	4	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, трутовики, вітровал	10
Разом ВСП по лісництву					22,0											
Іршанське	15	1	5,3	(2)	5,0	10СЗ+БП	71	0,5	1А	26	26	290	3	ВСП	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби	5
	57	1	6,1		6,1	10СЗ+БП	75	0,7	1	23	26	350	4	ВСП	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Іршанське	57	5	13,5		13,5	10СЗ+БП	81	0,7	1	25	26	360	3	ВСР	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби	5
	76	15	2,8		2,8	10СЗ	106	0,5	2	27	36	305	3	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, поодинокі вітровал	5
	83	3	1,8		1,8	10СЗ	101	0,6	1	27	32	360	3	ВСР	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби	5
	85	5	1,3		1,3	10СЗ	106	0,5	2	27	36	300	3	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, поодинокі вітровал	10
Разом ВСР по лісництву					30,5											
Радомишльське (Поташнянське)	19	35	0,7		0,7	9СЗ1ВЛЧ+ОС+ДЗ	81	0,50	1А	28	36	295	2	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	20
	52	39	2,9		2,9	10СЗ+ВЛЧ+ДЗ	68	0,60	1А	26	28	350	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби, вітровал	5
	55	12	1,1		1,1	10СЗ	66	0,75	1А	26	28	425	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби	10
	62	29	5,3		5,3	10СЗ+ДЗ	64	0,60	1А	27	32	375	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	5
	74	12	20,8	(2)	4,9	10СЗ+БП	58	0,70	1	21	24	330	3	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, поодинокі вітровал	5
	74	34	3,8		3,8	9СЗ1ДЗ+БП	69	0,70	1	23	26	340	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, поодинокі вітровал	5
	75	3	8,8		8,8	10СЗ+ДЗ+БП+ОС	64	0,70	1А	26	28	410	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	5
	75	19	4,4	(2)	1,5	10СЗ+ДЗ	86	0,50	1	28	36	315	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	5
	76	16	3,1		3,1	10СЗК	64	0,60	1	24	28	330	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	5
Разом ВСР по лісництву					32,1											
Малинське	11	3	5,0		5,0	10СЗ+БП	69	0,80	1А	26	32	450	3	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки	5
	23	9	1,0		1,0	9СЗ1ВЛЧ+БП	91	0,60	2	25	36	310	2	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки	5
	50	2	4,5		4,5	10СЗ	86	0,60	1	28	32	380	2	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки	5
	51	2	12,4		12,4	10СЗ+ДЗ	121	0,50	1	30	48	340	2	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки	5
	57	5	1,1		1,1	6ДЗ2СЗ(141)2СЗ(91)	161	0,60	2	27	52	320	2	ВСР	соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	15
Разом ВСР по лісництву					24,0											
Біліківське	46	1	3,2		3,2	9СЗК1БП+ДЗ	57	0,80	1	20	22	320	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	5
	46	4	3,4		3,4	10СЗК+БП	57	0,70	1	20	20	280	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	10
	72	31	5,5		5,5	10СЗК+БП	54	0,75	1	20	24	320	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Білівське	82	10	1,5		1,5	10СЗК	67	0,70	1	21	26	310	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	10
	82	12	0,5		0,5	10СЗК	68	0,50	1	24	28	240	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	15
	82	23	0,6		0,6	10СЗК	68	0,70	2	20	24	290	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	15
	82	24	2,0		2,0	10СЗК	69	0,90	1	23	24	430	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	5
	82	25	1,7		1,7	10СЗК	60	0,80	2	19	24	310	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	10
	83	14	0,6		0,6	10СЗК+БП	69	0,80	2	20	24	335	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	20
	104	2	4,3		4,3	10СЗК	58	0,70	1	22	24	340	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	10
	108	4	2,5		2,5	10СЗК	66	0,75	1	23	24	370	4	ВСР	коренева губка, соснові лубоїди, златки, вітровал	10
	112	3	4,2		4,2	8СЗ(40) 2СЗ(65)	40	0,70	1	16	16	220	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби, вітровал	10
	112	15	7,2		7,2	10СЗ	49	0,90	1	19	20	340	4	ВСР	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби, вітровал	5
Разом ВСР по лісництву					37,2											
Українське	17	37	4,7		4,7	10СЗ	86	0,65	1	26	32	385	2	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки	5
	17	42	1,3		1,3	10СЗ	86	0,65	1	26	36	385	2	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки	10
	17	43	0,5		0,5	10СЗ	66	0,70	1	22	26	330	2	ВСР	соснові лубоїди, златки, короїд-стенограф, офіостомові гриби	5
	22	6	14,9		14,9	8СЗ2БП	111	0,60	1	30	40	330	2	ВСР	буревій, вітровал, соснові лубоїди, златки, соснова губка	10
Разом ВСР по лісництву					21,4											
Всього ВСР по Радомишльському надлісництву					167,2											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать Радомишльському надлісництву філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по Радомишльському надлісництву філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" складає **167,2 га**.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважачим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
соснові лубоїди	64,1	6,6	1,8	72,5
буревій, вітровал	43,8			43,8
коренева губка	27,2	1,7		28,9
кореневі та стовбурові гнилі	22,0			22,0
Разом	157,1	8,3	1,8	167,2

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою СЗ є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor* Hart.), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda* L.), в меншій мірі - короїд верхівковий (*Ips acuminatus* Gyll.) та короїд-стенограф (*Ips sexdentatus* Boern.). Деревя ялини, які зустрічаються у складі насаджень) відпрацьовані переважно короїдом-типографом (*Ips typographus* L.). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення.

При обстеженні насаджень які є хронічними осередками кореневої губки (взято на облік при базовому лісовпорядкуванні) спостерігається дифузний (швидкопрогресуючий) характер всихання. Характерною ознакою ураження є ажурність крони, укорочення хвої, блідозелений відтінок, хвоя легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно опадає, зменшується річний приріст, наявність куртин, що утворилися внаслідок відпаду.

Сухостійні і всихаючі дерева сосни уражені, а в більшій частині відпрацьовані комплексом стовбурових шкідників (при відлученні відмерлої кори чітко видно ознаки життєдіяльності стовбурових шкідників, а саме маточні та личинкові ходи, шлюбні камери, льотні отвори, тощо). На дуже ослаблених деревах наявні ознаки заселення вищезгаданих шкідників, льотні отвори, V - VI категорія стану дерев сосни повністю відпрацьовані комплексом стовбурових шкідників.

Деревя листяних порід характеризуються змішаним характером всихання – переважно поодинокі та групові (групи невеликі – до 3,4 дерев). Основними патологіями, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та дубовим трутовиком, що викликають стовбурові гнилі; дерева берези (БП) від бактеріальної водянки, трутовика справжнього (*Fomes fomentarius*) та заболонника березового, дерева осики від трутовика несправжнього (*Phellinus tremulae*), дерева вільхи чорної (ВЛЧ) від трутовика променевого (*Inonotus radiatus*) та вільхової златки (*Dicercia alni*). Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин.

Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками. Деревя берези пошкоджені стовбуровими гнилями на окремих ділянках створюють захарщення та на даний час вже є неліквідними.

На обстеженій ділянці Любовицького лісництва частина дерев дуба звичайного та ясена звичайного уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii* Fuessly), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus* Ratz.)

При обстеженні насаджень в Малинському та Українківському лісництвах встановлено, що внаслідок стихійного природного явища - буревію 2025 року на території даних лісництв відбулось пошкодження насаджень, які характеризуються різним ступенем пошкодження, від слабкого та середнього до сильного, групового та куртинного характеру. Внаслідок пошкодження утворилася значна кількість вітровальних та буреломних дерев, дерев з нагнутими стовбурами, з підірваною кореневою системою, дерев з нахилом стовбурів більше 30 градусів, тощо. Дерев на час обстеження заселені та частково відпрацьовані стовбуровими шкідниками.

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, а також дерева з ухилом більше 30 градусів та з дугоподібно зігнутими стовбурами.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 167,2 га у 2025 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні Радомишльського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центральним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в чотирьох примірниках:

1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";

2-й - Центральному міжрегіональному УЛМГ;

3-й - філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України".

4-й - Радомишльському надлісництву філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору моніторингу
стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

Інженер ОЗЛ 1 категорії філії "Столичний лісовий офіс"
ДП "Ліси України"

Лісничий Любовицького лісництва

Лісничий Іршанського лісництва

Лісничий

Радомишльського (Поташнянського) лісництва

Лісничий Малинського лісництва

Лісничий Білківського лісництва

Лісничий Українківського лісництва

Андрій КАМЕНЧУК

Сергій ПРИХОДЬКО

Сергій МОЙСЕЄНКО

Володимир БИЧАСВ

Олексій ДУХНИЧ

Василь МАЄВСЬКИЙ

Олександр ЛІСОВСЬКИЙ

Андрій ОЛЕКСІЙЧУК